

Pogledi

Esed Radeljaš

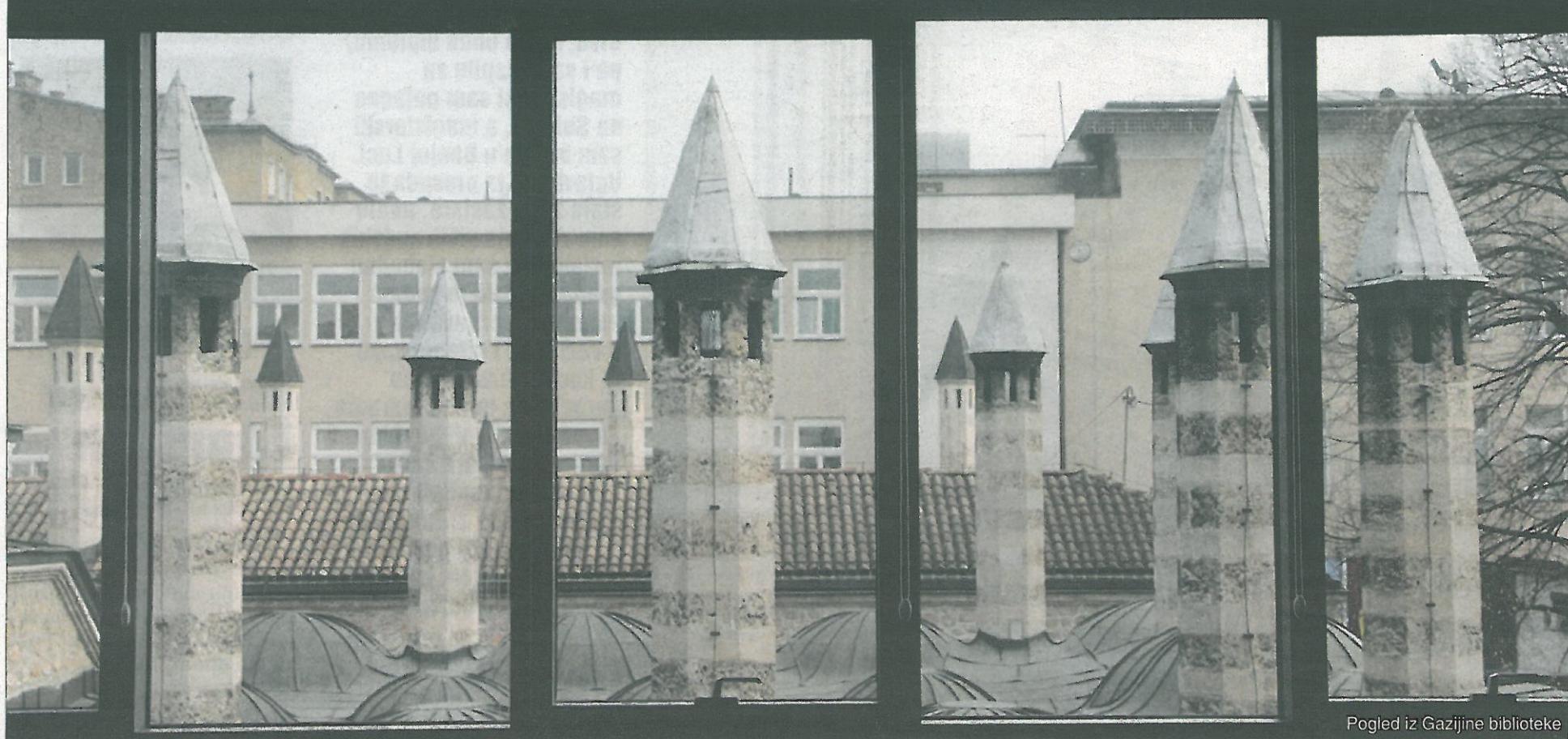
**DESET PLUS, TAKO
SU OCIJENILI MOJ
MAGISTARSKI RAD**

Tarihi iz zbirke Husrev-begovog muzeja

**FADIL-PAŠA JE PISAO
KRVLJU I SUZNIH OČIJU O
LIKVIDACIJI SVOGA OCA**

Pogled iz Gazijske biblioteke

EKSKLUSIVNO Tarihi iz zbirke Husrev-begovog muzeja

Fadil-paša je pisao krviju i suznih očiju o likvidaciji svoga oca

Otvaranjem nove Gazi Husrev-begove biblioteke pred nama će se pojaviti mnogi zaboravljeni ili nikad dosad poznati detalji iz prošlosti Bosne i Hercegovine

Piše: Edina Kamenica

Petnaestog januara bi trebalo i zvanično da bude otvorena nova Gazi Husrev-begova biblioteka na svečanosti kojoj će prisustovati i ministar vakuфа Katara, čija je vlada izdvojila 3 miliona i 355 hiljada američkih dolara za izgradnju zdanja površine oko 6.000 kvadratnih metara. A to je prostor u kojem može imati lijep život najmanje 500.000 knjiga. U sadašnjem bibliotečkom fundusu nalazi se 10.000 kodeksa rukopisa sa oko 20.000 djela iz islamske na orijentalnim jezicima i lijepo književnosti na bosanskom i na drugim svjetskim jezicima. Gazi Husrev-begova biblioteka sadrži oko 25.000 štampanih knjiga. Posjetiocima su na raspolaganju i najstariji listovi štampani u BiH, časopisi, zbirka raznih dokumenata, posebno su vrijedne vakuframe, njih oko 1.400, sidžili...

Prvo pominjanje Biblioteke je u 1537. godini, kada je Gazi Husrev beg (kojeg gledamo, kao sultana-voga zeta, oženjenog lijepom Hatidžom, u popularnoј seriji "Sulejman Veličanstveni"), u svojoj vaufnami napisao da se od novca koji pretekne za gradnju medrese "kupi dobrih knjiga, koje će se upotrebljavati u spomenutoj medresi, da se njima koriste čitaoci i da iz njih prepisuju oni koji se bave naukom". Obilježavanje novog početka ove, na Balkanu sigurno najveće i najpoznatije biblioteke, počelo je raznim manifestacijama, tako da su mnogi sigurno već ostali bez daha gledajući izložena najstarija djela u Biblioteci (najstarije je "Ihvau ulumud-din" Ebu Hamida Muhammeda el-Gazalija, umro 1111. godine), razne mushafe, remek-djela kaligrafije, rukopise, kao onaj Divana pisanog u Meki 1575, a koji je posut zlatom itd. No, uvjereni smo, svako će osjetiti pose-

Kameni svjedoci porušenih zdanja

Česme nema, ostao je njen trag

Posuđe doneseno iz Meke

Jedan od tariha iz 1885. pripada česmi Gazi Iskender-paše, koja se nalazila pred njegovom

Predmeti iz tekija - dokaz postojanja mevlevija u Sarajevu

Sadakatul-taš za siromašne

Nošnja iz osmanlijskog doba, ljestvica koja inspiriše

Širazijev prepis Kur'ana: ljestvica se divi i mr. Zehra Alispahić

bnu radošć kroz Kuršumli medrese, u muzej, koji će također biti otvoren, s eksponatima koji nikoga ne mogu ostaviti ravnodušnim. Mi smo u prilici da čitaocima pružimo doista ekskluzivnu priču o kamenim pločama, koje su se nekada nalazile iznad ulaza bh. džamija i na česmama, a kojih više nema. To nisu obični zapisi, nego vrhunská djela književnosti i kaligrafije.

Tarihi koje je napisao Mejli

Jedan od tariha iz 1885. godine pripada česmi Gazi Iskender-paša, koja se nalazila pred njegovom džamijom na Skenderiji, a drugi tarif je posvećen obnovi česme koja se nalazila u harem skenderijske tekije iz 1780. godine. Njezine stihove je napisao Šakir (Će-

paša Šerifovića, poznatog pjesnika, derviša i državnika, čiji prepis Kur'ana se, također, nalazi u GHB biblioteci, kao jedan od njegovih najpoznatijih eksponata. Stihove na tom tarifu sročio je sam Fadil-paša, a u zbirci je i tarif iz 1857. za Fadil-pašinu Carevu medresu, koja je stajala na istočnoj strani Careve džamije. S obzirom na to da je Fadil-paša bio kaligraf sa idžazetnamom, moguće je da je sam uobličavao svoje tarihe. Zanimljiv je i tarif o pogibiji nakubil-ešrafa sejjida Mustafe Nurudin-efendije Šerifovića, oca Fadil-pašinog iz 1827. godine, koji je "krvlju, suzničim očiju", sastavio sin Fadil-paša, najznačajnija ličnost Sarajeva svoga imena. Mustafa Nuruddin je kamenovan na Jekovcu jer se nije usprotivio ukidanju janjičara i uvođenju redovne vojske (nizam) i, eto, ne pomože mu što je bio pašin otac.

Sačuvan je i tarif iz 1848. sa česme Sulejmana Rušdi-efendije, oca Esad-efendije Kulovića, gradaonačelnika Sarajeva, koji je podignuta u harem ponovno porušene džamije Kalin hadži Alije (Čajirdžik) iza Pošte na Obali, oko čije obnove se posljednjih godina vode sporadične akcije. Započeo ih je, u međuvremenu umrli, hafiz Halid ef. Hadžimulić.

Nišan Turhan Emin-bega, utemeljitelja džamije u Ustikolini

Jedan od tariha je vezan i za Gazi Husrev-begovu musafirhanu, koja se nalazila kod hanikaha, a koju je obnovio mutesvelija Gazi Husrev-begovog vakufa Ahmed Asim-efendija Mutevelić. Zahvaljujući tarihu iz 1763. godine, zna se više i o džamiji Hasana Pehlivana u Podtekiji, koju je obnovio hadži Abdulla-aga Briga, jedan od najznačajnijih sarajevskih vakufa. Vjeruje se da je i taj tarif napisao Mejli. Posebno je interesantno to da je među 17 tariha i jedan iz 1613. godine sa hadži Osmanove džamije u Foči, porušene 1964. godine, kao i tarif u prozi iz 1553-54. sa Mustafa-pašine džamije, koju je obnovio mutesvelija Mahmud-aga, sin Abdultafifov. Džamija je porušena 1947. godine. U zbirci su i tri nišana od skopskog kristala. Dva su bez tariha, a jedan od njih je sa mezara Turhan Emin-bega, hercegovačkog sandžak-bega, utemeljitelja najstarije džamije u BiH, koja se nalazila u Ustikolini. Nišan potječe iz mezara Presjeka iznad Ustikoline.

Tu je i kamena ploča iz 1850. godine o obnovi Ajni-begovog mekteba kod Careve džamije, vakuf Čamila-hanume, majke Fadil-

Konačno, tu je i sadakatul-taš, kameni predmet s udubinom na vrhu, koji je nekada stajao u džamiskim avlijama da bi se u to udubljenje ostavljao novac za siromaše. Vjerujemo, svi današnji stanovnici naše zemlje nisu imali priliku vidjeti ovaj predmet, koji svjedoči koliko su u davnim doba vakifi vodili o svemu računa, pa i o socijalno-humanitarnoj dimenziji života. Može li se stoga i sagledati koliki je grijeh skrnavatelja vakufa! A kolika je vrednota sačuvati ih i biti izvor neprocjenjive radosći svih koji nemaju dilema, kao što ih nije imao ni Gazi Husrev-beg, da je u znanju, u učenju moć.

Knjiga koju je Biblioteci darovao osnivač Gazi Husrev-beg

Najstarija knjiga GHB-a iz 1106. godine

Foto: Didier TORCHE